

BOLOGNA SÜRECİ UYUM ÇALIŞMALARI GİRİŞ

Bologna Süreci, Avrupa Birliği'nin 1999 yılında yayınladığı "Bologna Bildirgesi" ile başlayan bir yükseköğretimde "yeniden yapılanma" diğer bir ifadeyle bir "reform" girişimidir. Bu girişimin hedefi, Avrupa ülkelerinde kendi içinde uyumlu, birbirlerini karşılıklı olarak anlayan, tamamlayan ve rekabet gücü yüksek bir "Avrupa Yüksek Öğretim Alanı" oluşturulmasıdır.

Bu sürecin, ülkelerin ulusal şartları ve kültürleriyle uyumlu olmak kaydıyla, Avrupa genelinde ortak deneyimlerin paylaşılması, ortak hedeflere ulaşmak üzere işbirliği yapılması ve birbirinin deneyiminden faydalanılması yoluyla gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Bologna Süreci diye adlandırılan bu süreç, yeni bir sistemin uyarlaması değil, var olan sistemlerin ortak bir paydada buluşturulmasından ibaret olan bir "yenilenme" hareketidir.

Bologna Süreci;

- Kolay anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir bir derece sisteminin uygulanmasını,
- Lisans, yüksek lisans ve doktora olmak üzere 3 dereceli bir sistemin uygulanmasını,
- Üniversiteler arasında ortak bir kredi sistemi oluşturulmasını (Avrupa Kredi Transfer Sistemi-AKTS; European Credit Transfer System-ECTS),
- Üniversiteler arasındaki öğrenci ve öğretim üyesi hareketliliğinin önündeki engellerin kaldırılmasını,
- Yükseköğretimde öğrenci katılımının sağlanmasını,
- Yükseköğretimde ortak diploma verilmesinin teşvik edilmesini,
- Kalite güvencesinde Avrupa boyutunun oluşturulmasını,
- Yükseköğretimde Avrupa boyutunun kazandırılmasını amaçlamaktadır.

TEMEL KAVRAMLAR

Yeterlilik: Bir öğretim programının başarıyla tamamlanması sonucu o program için öngörülen program çıktılarının kazanıldığını onaylayan ve yetkili bir otorite tarafından basılı olarak verilen derece, diploma veya sertifika türü belgedir.

Yeterlilikler Çerçevesi: Yeterlilikleri öğrenme çıktılarına göre sınıflandıran ve organize eden yapıdır.

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi: Ulusal Yeterlilikler çerçevelerinin ilgi tutulabileceği ve bu sayede farklı ülkelerin yeterliliklerini birbiriyle ilişkilendirebileceği şemsiye (üst) çerçevedir.

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi: Ulusal düzeyde yükseköğretim yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi açıklayan ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen, yeterliliklerin belli bir düzen içinde yapılandırıldığı bir sistemdir.

Temel Alan Yeterlilikleri: Ulusal düzeyde yükseköğretim yeterlilikleri göz önünde bulundurularak, herhangi bir temel alandaki yeterliliklerin, ilgili paydaşların görüşleri alınarak belirli bir düzen içinde yapılandırıldığı bir sistemdir.

Program: Bağımsız diploma veren eğitim-öğretim birimleri. Diploma fakülte/yüksekokul düzeyinde veriliyorsa fakülte/yüksekokulun eğitim-öğretim programı, bölüm düzeyinde veriliyorsa bölüm eğitim-öğretim programı kısaca program diye adlandırılacaktır.

Program Eğitim Amaçları: Bir programın eğitsel misyonunu nasıl planlamayı sağladığını ve paydaşlarının gereksinimlerinin nasıl karşılayacağını bildiren açık, genel ifadelerdir.

Program Çıktıları (Program Yeterlilikleri): Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadelerdir.

Ders Öğrenme Çıktıları: Bir dersin başarı ile tamamlanmasından sonra öğrenenin neleri bileceğinin, neleri yapabileceğinin ve nelere yetkin olacağını ifade edilmesidir.

AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi – “ECTS” European Credit Transfer System) Kredisi: Dersin hedeflenen öğrenme çıktılarını kazanabilmesi için öğrenenin harcayacağı iş yükü düşünülerek belirlenen ders kredisi.

İş Yüğü: Öğrenenin öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için dersle ilgili olarak yaptığı tüm çalışmaları içeren süre ve faaliyetler.

AKTS Etiket: Yüksek Öğretim Kurumlarında AKTS ile ilgili çalışmaların kurallara uygun şekilde yapılması ve bu durumun bağımsız değerlendiriciler tarafından onaylanması halinde Avrupa Komisyonu tarafından verilen kalite ödülü.

Diploma Eki Etiket: Yüksek Öğretim Kurumlarının Diploma Eki ile ilgili çalışmaları kurallara uygun şekilde tamamlayıp tüm mezunlarına otomatik olarak, ücretsiz ve en çok konuşulan bir Avrupa dilinde verdiğini beyan etmesi ve bu durumun bağımsız değerlendiriciler tarafından onaylanması halinde Avrupa Komisyonu tarafından verilen kalite ödülü.

PAYDAŞ ANALİZLERİN YAPILMASI

Gereksinim çözümlemesi yapabilmeniz için oluşturacağınız ekiple, programla etkileşime girmiş ve halen etkileşim halinde olan,

- Bireylerin (Mezun olan ya da sistemde halen yer alan öğrencilerin) gereksinim ve beklentilerini Toplumsal birimlerin (işverenlerin, Meslek Odası Temsilcilerinin, Sendikaların, Derneklerin, Danışma Kurullarının, İş Alanlarının, İlgili Kamu Kuruluşlarının) gereksinim ve beklentilerini Programı yürütenlerin (Öğretim Elemanları, Bölüm Personeli, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı gibi) gereksinimlerini ve beklentilerini,
- Disiplinin/çalışma alanının yönelimlerini,
- Çevresel olanakların durumunu inceleyiniz. Diğer bir deyişle, programla ilgili iç ve dış paydaşların görüşlerini ve ilgili alanın özelliklerini ortaya koyunuz. Elde ettiğiniz veriler çerçevesinde programınızın gereksinimlerini belirleyiniz.

EĞİTİM AMAÇLARININ BELİRLENMESİ

Bölüm (program) vizyon, misyon ve değerleri doğrultusunda, iç ve dış paydaşların görüşleri alınarak bölümün amaçladığı mezun profilinin tanımlanması. (Program ile ifade edilmek istenen birim, diploma veren fakülte, bölüm veya anabilim dallarıdır.)

- Belirlediğiniz gereksinimler çerçevesinde, “Programın Amacını” tek bir cümleyle ortaya koymaya çalışınız.

PROGRAM ÇIKTILARININ BELİRLENMESİ

Program eğitim amaçları ve paydaş görüşleri doğrultusunda, Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu biçimde Bölüm (program) mezunlarının ne tür yeterliliklere sahip olacağını belirlenmesi. Başka bir deyişle program çıktıları; nasıl bir öğretmen, nasıl bir sağlık görevlisi, nasıl bir mühendis, nasıl bir din görevlisi vb. istediğimizin bir göstergesi olacaktır.

MEVCUT ÖĞRETİM PLANI VE DERSLERİN İNCELENMESİ – ÖĞRETİM PLANININ OLUŞTURULMASI

- Bölüm öğretim planlarındaki mevcut derslerin amaçlarının ve haftalık ders programlarının, dersi veren öğretim üyelerince hazırlanması
- Aynı dersi veren öğretim üyelerince ders amaç ve içeriklerinde uyumlaştırma çalışmaları yapılması.
- Mevcut derslerin içerikleri, çakışmalar, güncellik, program amaç ve çıktılarına katkı açısından değerlendirilmesi.
- Belirlenen eğitim amacı ve program çıktılarına ulaşmak üzere öğretim planında aynen kalması, yer değiştirmesi (dönem değişikliği veya zorunlu/seçimlik konumlarının değişikliği), güncellenmesi gereken dersler üzerinde görüşmeler yapılması.

ÖĞRENME ÇIKTILARININ HAZIRLANMASI AŞAMASI

ÖĞRENME ÇIKTISI NEDİR?

Öğrenme çıktıları bir dersle ilgili olarak yazılır. Öğrenme çıktıları dersin sonunda öğrencilerin sergilemesi gereken özellikleri ifade eder. Planlı, düzenli öğrenme-öğretme yaşantıları yoluyla bireylere kazandırılması düşünülen bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar, ilgiler ve alışkanlıkların ifadesidir.

- Öğrenme çıktıları, öğrenme deneyiminden sonra öğrencinin yeni davranışlarının neler olacağını ortaya koyar.
- Öğrenme çıktıları, öğrencinin öğrenme sürecini tamamladıktan sonra neleri bilmesi, anlaması ve/veya yapabilmesi gerektiğini açıklayan ifadelerdir.
- Öğrenme çıktıları, öğrencilerin neleri başarmaları gerektiği ve bu başarıya nasıl ulaşacaklarını açıklamak için kullanılır.
- Öğrenme çıktıları; öğretmenin niyetinden daha çok öğrenenin başardıklarına odaklanmaktadır.

DERS PLANLARININ OLUŐTURULMASINDA ÖĞRENME ÇIKTILARININ YERİ

Dersin Amacı: Öğretim sürecinde öğrencinin öğrenme çıktılarına dayalı olarak elde edeceği birikimi ölçülebilir biçimde ifade eden geniş ve genel beyanlardır.

Dersin Öğrenme Çıktıları: Öğrenenin ne öğrenmesi gerektiğinin beklentisidir: Öğrenme çıktıları, Öğrenci Merkezli ve Çıktı Temelli Öğrenme için esastır.

DERSİN AMACI İLE DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI ARASINDAKİ FARKLAR

Dersin amacı, öğretim üyesinin bir yarıyıl içerisinde o derste işleyeceği içeriğe işaret eder.

Dersin Amacına İlişkin Bir Örnek:

Makro İktisat I (İİBF): Bu dersin amacı, farklı okullar tarafından geliştirilmiş iktisadi model tahminlerinin karşılaştırmalı analizini sunmak ve öğrencilerin kullanılan araç ve yöntemlerle tanıştırmak, bu sayede modern ekonominin karmaşık yapısını analiz etmelerini sağlamaktır. Dersin amacı, genellikle öğretim üyesinin bakış açısından dersin genel içeriğini ve yönünü belirtmek üzere yazılır.

Öğrenme Çıktıları; öğrenenin ne başarmasının beklendiği ve bu başarıyı nasıl ortaya koyacağı konusunda açık ifadelerdir. Dolayısıyla öğrenim çıktıları dersin amacıyla karşılaştırıldığında; daha kesin, oluşturulması daha kolay ve daha açık ifadelerdir.

Öğrenme Çıktıları, öğretimin amacını değil, öğrencinin öğrenme başarısını ifade eder.

ÖĞRENME ÇIKTILARININ SAĐLADIKLARI YARARLAR

- Öğretim üyesi ve öğrencilere eğitim sürecinde rehberlik eder.
- Öğrenciden ne beklediği kesin bir şekilde açıklanmış olur.
- Öğrencilerin daha etkin bir biçimde öğrenmesi sağlanır. Öğrenci, eğitim programı hakkında daha net bir bilgiye ve kendisinin bu program sonunda ve belirli bir dersti düzenli takip etmesi durumunda neleri yapabileceği konusunda daha net bir bilgiye sahip olmasını sağlar.
- Uygun öğrenme ve değerlendirme stratejilerinin belirlenmesine yardımcı olur. Öğretme, öğrenme ve değerlendirme arasındaki ilişkinin önemini vurgular.
- Öğretim üyesinin derslerle ilgili materyallerini daha etkili biçimde düzenlemesine yardımcı olur.
- Öğretim üyesinin belirtilen öğrenme çıktısına uygun bir öğretim stratejisi (seminer, grup çalışması, grup sunumu, tartışma, laboratuvar uygulaması vb.) belirlemesine yardımcı olur.
- Öğretim üyesinin meslektaşlarına bir faaliyetin ne için tasarlandığını daha kesin bir biçimde anlatmalarına yardımcı olur.
- Değerlendirme üzerine odaklanılmasını, değerlendirme kriterlerinin geliştirilmesini ve daha etkili ve çeşitli değerlendirmelerin hazırlanmasını sağlar. Önceki öğrenmelerin ölçülmesi için net kriterler sağlar ve öğretim üyesinin sınavları hazırlanmasında yardımcı olur.

ÖĞRENME ÇIKTILARININ YAZILMASI

Öğrenme Çıktılarının yazılması açısından literatürde en çok kullanılan yöntem 'Bloom Taksonomisi'dir.

Benjamin Bloom (1913-1999); bilmenin hiyerarşik olarak düzenlenmiş birbirini izleyen 6 farklı düzeyden oluştuğunu öne sürmüştür:

- Bilgi
- Kavrama
- Uygulama (bilgiyi kullanma)
- Analiz
- Sentez
- Değerlendirme

Taksonominin ilk şekli Anderson ve çalışma arkadaşları tarafından güncellenmiştir. Güncel taksonomide iki boyut yer almaktadır. Tablodaki satırlar bilgi birikimini, sütunlar ise bilişsel süreç becerilerini ifade etmektedir.

BOLOGNA SÜRECİ İŞ PLANI

BİLGİ BİRİKİMİ BOYUTU	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU					
	1.HATIRLAMA	2.ANLAMA (KAVRAMA)	3.UYGULAMA	4.ÇÖZÜMLEME	5.DEĞERLENDİRME	6.YARATMA
A. Olgusal Bilgi						
B. Kavramsal Bilgi						
C. İşlemsel Bilgi (Yöntem Bilgisi)						
D. Üstbilişsel Bilgi						

a-Olgusal Bilgi: Bir disiplini, alanı tanımak ve o disiplinle, alanla ilgili herhangi bir sorunu çözmek için sahip olunması gereken bilgi.

• Terimler Bilgisi: Her disiplinde belli karşılıkları olan ve olmayan özel isim ve simgeleri (sözcük, numara, işaret, resim) kapsar.

• Özel Ayrıntı ve Öğeler Bilgisi: Olaylar, yerler, insanlar, tarihler, bilgi kaynakları ve benzerlerin bilgisidir.

b- Kavramsal Bilgi: Kategoriler ve sınıflamalar bilgisi ile daha karmaşık ve organize edilmiş bilgi formlarının ilişkilerinin bilgisi.

- Sınıflamaların ve Kategorilerin Bilgisi: Değişik alanlarda kullanılan özel kategorileri, sınıfları, bölümleri içerir.

- İlkelerin ve Genellemelerin Bilgisi: Olay ve olgularla ilgili gözlemleri özetleyen özel soyutlamaların bilgisini içerir. İlkeler ve genellemeler, çok büyük sayılara ulaşan özel olgu ve olayları bir araya getirir; bu özel ayrıntılar arasındaki süreçleri ve ilişkileri belirtir (bu yolla sınıflamaları ve sınıfları oluşturur) ve daha ilerisi, sınıflamalar ve sınıflar arasındaki ilişki ve süreçleri belirtir.

- Kuramların, Modellerin ve Yapıların Bilgisi: İlkeler ve genellemelerin bilgisi ile bunlar arasındaki, karmaşık bir olay veya olgunun, problemin ya da konu alanının açık, iyi tasarlanmış ve sistematik bir görünümünü veren ilişkileri içerir.

c-İşlemsel Bilgi (Yöntem Bilgisi): Süreçleri yansıtan bilgidir, 'nasıl'ları açıklar. Konuya ya da disipline özel olan beceri, algoritma, teknik ve yöntemlerin bilgisidir. Yani bir şeyin nasıl yapılacağı, araştırma yöntemleri, beceri, algoritma, teknik ve yöntemlerden nasıl yararlanılacağına ilişkin ölçütlerdir.

- Konuya Özel Beceri ve Algoritmalar Bilgisi: Öğrencinin işlem yolu bilgisine sahip olmasını ifade eder.

Matematikteki alıştırmalarda kullanılan bir algoritmanın bilgisi örnek olarak verilebilir.

- Konuya Özel Teknik ve Yöntemler Bilgisi: Doğrudan gözlemin, deneyin ya da keşfin ürünü olmaktan çok, geniş çapta bir fikir birliğinin, anlaşmanın, disiplindeki normların ürünü olan bilgileri içerir. Bu tür bilgiler genellikle, böyle düşünceler ve problem çözme sonuçlarından çok, alan veya disiplinindeki uzmanların nasıl düşündüklerini, problemlere nasıl yaklaştıklarını yansıtır.

- Uygun Yöntemi Uygulama Ölçütleri Bilgisi: Öğrencilerden konuya özel işlemleri bilmelerine ek olarak bunların ne zaman kullanılacağını da bilmeleri beklenmekte ve bu da sık onları geçmişte ne zaman kullanılmış olduğunun bilinmesini içermektedir.

d-Üst Bilişsel Bilgi: Genelde bilişle ilgili bilgi, kişinin kendi bilişinin farkında ve onunla ilgili bilgi sahibi olmasıdır.

- Stratejik Bilgi: Bir alana özgü bilgi edinme yöntemlerini bilme ve uygulama.

- Bağlamsal ve Koşullarla İlgili Bilgi de Dahil Olmak Üzere Bilişsel Görevler Bilgisi: Koşullarla ilgili bilgiler öğrencilerin üstbilişsel bilgiyi kullanabilecekleri durumlarla ilgili bilgilerdir. Öğrenciler, genel stratejilerle ilgili olarak şartlara ilişkin bilgilerini de geliştirmeye ihtiyaç duyarlar. Öğrencinin farklı stratejilerin hangi koşullar ve görevlerde en uygun olduğu hakkında bilgi sahibi olması gerekir.

ÖĞRENME ÇIKTILARINI HAZIRLARKEN BLOOM TAKSONOMİSİNDEN YARARLANMA

Bloom Taksonomisindeki ilk düzey olan Bilgi; anlama ya da kavramaya gerek duymadan gerçeklerin anımsanması olarak ifade edilebilir. Güncel taksonomide bilgi düzeyi "Hatırlama süreci" olarak tanımlanmıştır. Bu süreç, öğrenilen bilginin uzun süreli bellekten geri getirilmesini içerir. Hatırlanacak olan bilgi olgusal, kavramsal, işlemsel, üstbilişsel bilgi ya da bunların bir bileşkesi olabilir.

Hatırlama ile ilgili bilişsel süreçler;

Tanıma: Sunulan bilgi ile karşılaştırmak üzere uygun bilginin bellekteki yerini belirleme.

Anımsama: İlgili bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirme, bilgiye erişim, sıralayabilme, listeleyebilme, düzenleyebilme, toplayabilme, tanımlayabilme, tarif edebilme, bulabilme, ezberleyebilme,

BİLGİNİN NİTELİĞİNİ BELİRLEMEDE KULLANILABİLECEK BAZI AKTİF FİİLLER

Sıralayabilme, listeleyebilme, düzenleyebilme, toplayabilme, tanımlayabilme, tarif edebilme, bulabilme, ezberleyebilme, ad verebilme, tekrarlayabilme, sunabilme, alıntılatabilme, kopyalayabilme, söyleyebilme, tespit edebilme, ana hatlarıyla belirtebilme, sınıflandırabilme, kaydedebilme, anlatabilme, gösterebilme, belirtebilme, ifade edebilme...

ÖRNEK:

- Sosyal psikoloji ile ilgili temel kavramları tanımlayabilme
- Kamu harcamalarını tanımlayabilme
- Finans fonksiyonunun temel işlevlerini sıralayabilme

Bloom Taksonomisindeki ikinci düzey olan Kavrama; öğrenilen bilgiyi anlama ve yorumlama yeteneği olarak ifade edilebilir.

Güncel taksonomide kavrama düzeyi "Anlama Süreci" olarak tanımlanmıştır. Bu süreç, edinilen yeni bilgiler ile daha önce edinilmiş olan bilgiler arasında bağlar oluşturmayı içerir. Daha özel olarak, yeni bilgiler hali hazırda sahip olunan 'şema'lar ve bakış açılarıyla bütünleşir. Kavramlar bu 'şema'lar ve bakış açılarının yapıtaşlarını oluşturduğundan kavramsal bilgiyi anlama kavrama için bir temel oluşturur.

Anlama ile ilgili bilişsel süreçler;

Yorumlama	: Açıklık getirme, başka bir ifadeyle anlatma, çevirme
Örneklendirme	: Gösterimleme, somutlama
Sınıflama	: Gruplara ayırma, ilgili gruba yerleştirme
Özetleme	: Kısaca ifade etme, genelleme
Sonuç Çıkarma	: Çıkarsama, ulama, öteleme, önceden kestirme
Karşılaştırma	: Benzerlik veya fark arama, eşleme, örtme
Açıklama	: Bir sistemdeki neden-sonuç ilişkilerini gösteren bir model oluşturma

KAVRAMANIN NİTELİĞİNİ BELİRLEMEDE KULLANILABİLECEK BAZI AKTİF FİİLLER

Açıklayabilme, ilişkilendirebilme, değiştirebilme, ayırt edebilme, tartışabilme, tahmin edebilme, sınıflandırabilme, açıklık getirebilme, ayırabilme, kurabilme, savunabilme, dönüştürebilme, açıklayabilme, açık hale getirebilme, yerini belirleyebilme, farkına varabilme, kestirebilme, izah edebilme, tarif edebilme, genelleştirebilme, yorumlayabilme, çözebilme, örnekle açıklayabilme, teşhis edebilme, çevirebilme, sonuç çıkarabilme, karşılaştırabilme, öngörebilme, yeniden şekillendirebilme, raporlandırabilme, gözden geçirebilme, seçebilme...

ÖRNEK:

- Kamu hukuku ile ceza hukukunu karşılaştırabilme
- Elektronik ticaretinin gelişim nedenlerini açıklayabilme
- Bilimsel araştırmaların etik unsurlarını açıklayabilme
- Firmaların rekabet gücünü farklı varsayımlar altında yorumlayabilme
- Birinci dünya savaşının savaş sonrası etkilerini açıklayabilme
- Uyma davranışının türlerini ayırabilme

Bloom Taksonomisindeki üçüncü düzey olan Uygulama; öğrenilen materyali yeni koşullarda kullanma yeteneğidir (örneğin, problemleri çözmeye işlerliği olan fikir ve kavramları ortaya koyma). Uygulama, öğrenilenleri yeni durumlara uygulama veya fikirleri ve kavramları problem çözebilmek için işler hale getirme becerisi olarak da tanımlanabilir.

Güncel taksonomide “Uygulama Süreci” alıştırılmaları yapma ve problemleri çözmeye amacıyla işlemlerden yararlanılmasını kapsar. Bu nedenle uygulama süreci işlemsel bilgiyle yakından ilişkilidir.

Uygulama ile ilgili bilişsel süreçler;

Yapma: İşlemi, bilgiyi, bilinen bir görevde uygulama, icra etme.

Yararlanma: Uygun olduğu yeni bir durumda işlemde, bilgiden yararlanma.

UYGULAMANIN NİTELİĞİNİ BELİRLEMEDE KULLANILABİLECEK BAZI AKTİF FİİLLER

uygulayabilme, takdir edebilme, hesaplayabilme, değiştirebilme, tercih edebilme, karar verebilme, tamamlayabilme, yapabilme (tertip edebilme), geliştirebilme, ispat edebilme, gösterebilme, ortaya çıkarabilme, dramatize edebilme, kullanabilme, çalıştırabilme, inceleyebilme, deneyebilme, bulabilme, örneklerle açıklayabilme, manipüle edebilme (işleyebilme), uyarlayabilme, organize edebilme, pratik yapabilme, oluşturabilme, hazırlayabilme, üretebilme, ilişkilendirebilme, seçebilme, öngörebilme (tahmin edebilme), programlayabilme, çözebilmek, aktarabilme, taslak halinde çizebilme

ÖRNEK:

- 19. yüzyılda Türkiye’de meydana gelen önemli olayların zaman şeridini hazırlayabilme.
- Karşılaşılan iktisadi sorunun çözümüne yönelik uygun ekonometrik modeli seçebilme.
- Kalite kontrol yöntemini örneğe uyarlayabilme

Bloom Taksonomisindeki dördüncü düzey olan Analiz; bilgiyi, onu oluşturan unsurlara ayırabilme yeteneğidir (örneğin; ara bağlantıları ve fikirleri aramak, organizasyon yapılarını anlamak). Analiz; bilgiyi bileşenlerine ayırabilme, yani fikirleri ve aralarındaki ilişkileri arayabilme becerisi olarak da tanımlanabilir.

Güncel taksonomide analiz düzeyi “Çözümleme süreci” olarak tanımlanmıştır. Bu süreç, çözümleme, materyalin onu oluşturan kısımlarına ayrılması ve kısımların birbiri ve materyalin bütünü ile nasıl bir ilişki içinde olduğunun belirlenmesi ile ilgilidir.

Çözümleme ile ilgili bilişsel süreçler;

Ayrıştırma: Sunulan materyalin ya da konunun ilişkili ve ilişkisiz ya da önemli ve önemsiz kısımlarını birbirinden ayırt etme, ayırma, büyüteç altına alma, seçme.

Örgütme: İletinin kısımlarının nasıl düzenlenmiş olduğunu belirleme, sistemli ve bütünleştirilmiş bağlar kurma, bütünlüğü ve bütünleşmeyi görme, ana çizgileri belirleme, özleştirme, yapılandırma.

İrdeleme: Sunulan materyalde kendini gösteren bakış açısını, yanlılıkları, değerleri ve niyeti belirleme, atfet-me, yükleme.

Açıklama: Bir sistemdeki neden-sonuç ilişkilerini gösteren bir model oluşturma 10

ANALİZİN NİTELİĞİNİ BELİRLEMEDE KULLANILABİLECEK BAZI AKTİF FİİLLER

analiz edebilme, karşılaştırabilme, tartışabilme, deney yapabilme, ayırabilme, bölebilm, düzenleyebilme, değer biçebilme, kategorize edebilme, tasnif edebilme, ortaya koyabilme, ilişkilendirebilme, parçalayabilme, belirtebilme, aradaki farkı göstererek karşılaştırabilme, eleştirebilme (kritize edebilme), ayırt edebilme, tartışabilme, müzakere edebilme, sonuç çıkarabilme, belirleyebilme, inceleyebilme, teşhis edebilme, anlam çıkarabilme, araştırabilme, gözden geçirebilme, denetleyebilme, sorgulayabilme, ayırıştırabilme, deneyebilme, ilgi kurabilme, irdeleyebilme...

ÖRNEK:

- Suç kavramının kültürel boyutlarını çözümleyebilme,
- İktisadi sorunun çözümüne yönelik ekonometrik model için varsayımları analiz edebilme,
- İşletmelerde kar dağıtım kararının sonuçlarını irdeleyebilme,
- Kamu harcamalarının gerçek ve görünüşteki artış nedenlerini birbirinden ayırt edebilme,

Bloom Taksonomisindeki beşinci düzey olan Değerlendirme; belirli bir amaç için verilen materyalin önemi (değeri) hakkında yargıda bulunma yeteneği olarak tanımlanabilir.

Güncel taksonomide “Değerlendirme Süreci”; ölçütler ya da standartlara dayalı yargılamalar yapmak şeklinde tanımlanır ve açıkça belirlenmiş performans ölçütlerinden yararlanılarak değerlendirme yapılır.

Değerlendirme ile ilgili bilişsel süreçler;

Denetleme: Bir süreç veya ürünlerdeki uyumsuzları belirleme, ürün veya süreçte iç tutarlılık olup olmadığını ortaya çıkarma, bir işlem kullanıldığında onun ne derece etkili bir süreç oluşturacağını görebilme, izleme, test etme.

Eleştirme: Bir ürünle ilgili dış ölçütlere uyumsuzluğunu ortaya çıkarma, ürünün dış ölçütlere uyumsuzluğunu ortaya çıkarma, ürünün dış ölçütlere uygunluğunu belirleme, bir işlemin verilen problem için uygunluğunu ortaya koyma, yargılama.

DEĞERLENDİRMENİN NİTELİĞİNİ BELİRLEMEDE KULLANILABİLECEK BAZI AKTİF FİİLLER

değerlendirebilme, eleştirebilme, yargıya varabilme, önerebilme, tahmin edebilme, kesinleştirebilme, tespit edebilme, tavsiye edebilme, sonuca varabilme, sonuç çıkarabilme, karşılaştırabilme, karar verebilme, ikna edebilme, savunabilme, izah edebilme, aydınlatabilme, yorumlayabilme, tasnif edebilme, ispatlayabilme, doğrulayabilme, ölçebilme, tahmin edebilme, öngörebilme, oranlayabilme, sınıflandırabilme, geçerliliğini denetleyebilme, kararlaştırabilme, çözebilme, ilişkilendirebilme, değer biçebilme, kıymetlendirebilme, yargıda bulunabilme...

ÖRNEK:

- Türkiye tarihinde değişiklik meydana getiren anahtar kişilerin önemine ilişkin yargıda bulunabilme
- Değişik elektronik ticaret modelleri için pazarlama stratejilerinin uygunluğunu değerlendirebilme
- Sosyal adaletin gerçekleşmesinin sosyolojik temellerini farklı yaklaşımların ekseninde değerlendirebilme
- Bazı iktisadi düşünce akımlarının güncel ekonomik sorunlara bakışını eleştirebilme

Bloom Taksonomisindeki altıncı düzey olan Sentez; parçaları birleştirebilme (bir araya getirebilme) yeteneği olarak tanımlanabilir.

Güncel taksonomide sentez düzeyi "Yaratma süreci" olarak tanımlanmıştır. Bu süreç, öğeleri bütünleşik ve işlevsel bir bütün olacak şekilde bir araya getirmeyi içerir.

Yaratma ile ilgili süreçler;

Oluşturma: Ölçütlerden hareketle yeni hipotezler oluşturma, hipotez önerme, alternatif ortaya koyma

Planlama: Bazı görevleri yerine getirmede işe yarayacak bir işlem tasarlama

Üretim: Ürünler (icat etme) ortaya koyma, yapma

SENTEZİN NİTELİĞİNİ BELİRLEMEDE KULLANILABİLECEK BAZI AKTİF FİİLLER

oluşturabilme, yaratabilme, yeniden yazabilme, gözden geçirebilme, genelleylebilme, belirtebilme, önerebilme, kurabilme, organize edebilme, ilişkilendirebilme, birleştirebilme, sınıflandırabilme, toplayabilme, derleyebilme, yapabilme, tasarlayabilme, geliştirebilme, planlayabilme, saptayabilme, pekiştirebilme, formüle edebilme, meydana getirebilme, bütünleştirebilme, uyarlayabilme, yönetebilme, yeniden düzenleyebilme, hazırlayabilme, çıkarabilme, yeniden yapabilme, yeniden kurabilme, bulgulardan sonuç çıkarabilme, tayin edebilme, düzeltebilme...

ÖRNEK:

- İş tanımı hazırlayabilme
- Özel bir amaca hizmet edecek bir yaşam alanı oluşturabilme.
- Kayıt dışı ekonominin azaltılması için çözümler önerebilme.
- FIR ve IIR filtre tasarımlarını gerçekleştirebilme.

ÖĞRENME ÇIKTILARININ YAZIMINA İLİŞKİN GENEL KURALLAR

- Öncelikle programın amacı (diploma veren fakülte, bölüm veya anabilim dallarının eğitim amacı) ve programın (diploma veren fakülte, bölüm veya anabilim dallarının) çıktıları incelenmelidir. Dersin amacı, program çıktılarıyla uyumlu olmalı, ancak aynı şekilde ifade edilmemeli ve genel yazılmalıdır.

- Program çıktıları ile dersin amacı ilişkilendirildikten sonra dersin amacıyla tutarlı öğrenme çıktıları yazılmalıdır.

Değerlendirme ile ilgili bilişsel süreçler;

Program Eğitim Amaçları: Bir programın eğitsel misyonunu nasıl planladığı ve paydaşlarının gereksinimlerini nasıl karşılayacağını bildiren açık, genel ifade. Programın nasıl bir mezun profili istediğini ortaya koyar. Amaç ifadesi, mezunun profesyonel yerini imgeler.

Program Çıktıları: Öğrencilerin programdan (bölümden) mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanımlanması

Program çıktıları belirlenmeden, derslerin, derslerle ilgili öğrenme çıktılarının, öğrenme-öğretme süreçlerinin, değerlendirme sürecinin belirlenmesi nesnel olmayacaktır.

Dersin Amacı: Dersin sonunda, dersi alan öğrencilerin gerçekleştirmeleri beklenen davranışları genel olarak tanımlayan ifade.

Ders Öğrenme Çıktıları: Bir dersin başarı ile tamamlanmasından sonra, öğrenenin neleri bileceği, neleri yapabileceği ve nelere yetkin olacağını ifade edilmesi.

- Öğrencilerin dersin sonunda ne yapmasının beklendiğine odaklanılmalıdır. Süreç içerisinde yapılacaklar değil, süreç sonunda öğrencinin kazanacakları betimlenmelidir.

- Öğrenme çıktıları; iç ve dış paydaşlar tarafından kolaylıkla anlaşılabilir şekilde sade ve muğlâk olmayan şekilde yazılmalıdır.

- Öğrenme çıktıları; öngörülen düzey için ve öngörülen zamanda ulaşılabilir olmalıdır.

- Öğrenme çıktıları; dersin düzeyine uygun olmalıdır.

- Öğrenme çıktıları; ölçülebilir olmalıdır.

- Öğrenme çıktıları; bir ders için temel öğrenmeyi belirtmektedir. Bu nedenle, bir ders için Öğrenme çıktıları yazılırken öğrencinin dersi geçmesini sağlayacak kabul edilebilir minimum standartların açıkça belirtilmesi gereklidir.

- Öğrenme çıktıları; basit ve açık bir şekilde tanımlanmış olmalı ve geçerli bir şekilde değerlendirilmeye (ölçülmeye) uygun olmalıdır.

- Geniş sayıda yüzeysel çıktıların yerine az sayıda önemli çıktılar yazılmalıdır. Bir ders için 8'den fazla öğrenme çıktısı yazılmaması önerilir. Akılda kalıcı ve anlamlı olacak şekilde az sayıda, önem düzeyi yüksek çıktıların yazılmasına dikkat edilmelidir.

- Öğrenme çıktıları, öğrencilerin öğrenme faaliyetini tamamladıktan sonra, ne yapmaya yatkın (yetenekli) olduğu belirten basit bir 'temenniler listesi' olmamalıdır.

- Herhangi bir dersteki konuların başlıkları öğrenme çıktısı olarak ifade edilmemelidir.

- Öğrenme çıktıları yazıldıktan sonra, her bir öğrenme çıktısının hangi program çıktısı/çıktılarıyla ilişkili olduğunu belirlenmelidir. Bu süreç, dersin programa nasıl katkıda bulunduğunun tespitine ya da dersin programa olan katkısını artırmak için dersin genel hedeflerini ve öğrenme çıktılarının gözden geçirilmesine yardımcı olacaktır.

- Öğrenme çıktıları ortalama bir öğrenci dikkate alınarak yazılmalıdır.

- Bir öğrenme çıktısı içerisinde birden fazla fiil kullanılmamalıdır. Her fiil ayrı bir öğrenme çıktısı olarak tanımlanmalıdır.

ÖĞRENME ÇIKTILARININ YAZIMINA İLİŞKİN ÖNEMLİ NOTLAR

- Bir ders için hazırlanacak maksimum öğrenme çıktısı sayısı 8'i geçmemelidir.
- Hazırlanacak öğrenme çıktıları birebir o dersin içeriğini vermemelidir. Öğrenme çıktıları, sadece dersin amacı, ders içeriği hakkında bilgi verebilir.
- Hazırlanacak öğrenme çıktıları mutlaka ölçülebilir olmalıdır.

ÖĞRENME ÇIKTILARININ YAZIMI İÇİN KONTROL LİSTESİ

- Süreçlere değil, çıktılara odaklanıldı mı?
- Örnek: Öğretim üyesi olarak ne aktarıdığımı değil de, öğrencinin süreç sonundaki kazanımına odaklandım mı?
- Her öğrenme çıktısını bir aktif fiille bitirildi mi?
- Bir öğrenme çıktısı için sadece bir aktif fiil kullanıldı mı?
- Öğrenme çıktıları gözlemlenebilir ve ölçülebilir mi?
- Öğrenme çıktıları değerlendirilmeye yatkın mı?
- Öğrenme çıktıları Bloom Taksonomisi'ndeki düzeylere göre ifade edildi mi?
- Tüm öğrenme çıktıları dersin içerik ve amaçları ile uyumlu mu?
- Önerilen (ders başına maksimum 8 çıktı) sayıda öğrenme çıktısı yazıldı mı?
- Mevcut zaman ve kaynaklarla yazılan öğrenme çıktılarına ulaşılabilir mi?

ÖĞRENME ÇIKTILARI BELİRLENDİKTEN SONRA

- Dersle ilgili öğrenme-öğretme yöntemi belirlenmelidir.
- Materyal ve kaynaklar belirlenmelidir.
- Ölçme / değerlendirme teknikleri belirlenmelidir.
- Seçilen ölçme tekniğinin hedeflenen öğrenme çıktısına ulaştırıp ulaşılmadığını gösterdiğinden emin olunmalıdır.
- İlgili öğretim üyelerince öğrenim çıktıları doğrultusunda ders tanıtım bilgileri/formu (öğrenme izlencesi) tamamlanmalıdır.
- Her bir dersle ilgili Öğrenme Çıktılarının, Program Çıktılarından hangisi veya hangilerini sağladığı belirlenerek (çapraz tablolar aracılığıyla), Ders Öğrenme Çıktıları ile Program Çıktıları ilişkilendirilmelidir.

ÖNEMLİ HATIRLATMA!

Ders/modüllerle ilgili tüm dokümanların hem Türkçe hem de yabancı dilde (Türkçe eğitim veren birimler için İngilizce, yabancı dillerde eğitim veren birimler için dersin verildiği dilde) hazırlanması gerekmektedir.

ÖĞRENCİ İŞ YÜKÜNÜN VE AKTS KREDİLERİNİN BELİRLENMESİ

Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) bağlamında öğrencilerin aldıkları derslerin iş yüklerinin hesaplanması gerekmektedir. AKTS öğretim etkinliklerinde Avrupa kapsamında bütünlük

sağlama çalışmalarıdır. Bu sistemle farklı ülkelerde öğrenim gören öğrencilerin değişim programları çerçevesinde eğitim kurumlarında aldıkları derslerin ve bu derslerdeki değerlendirmelerin denkliğinin sağlanması da amaçlanmaktadır.

AKTS’de amaç farklı ülkelerin eğitim kurumlarında öğrenim gören değişim öğrencilerinin derslerde kazandıkları öğrenme çıktılarının karşılıklı olarak tanınmasını sağlamaktır. Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) kapsamında öğrencilerin aldıkları derslerin tahmini iş yüklerinin hesaplanması gerekmektedir. Bu doğrultuda öğretim elemanlarından verdikleri derslerin tahmini iş yüklerini hesaplaması beklenmektedir.

Yükseköğretim kurumlarında bir öğrencinin bir yıllık tahmini iş yükü 1500 ile 1800 saat aralığında değişmektedir. Bu iş yükü öğrencilerin derse katılımlarından, ders içi ve dışı yaptıkları etkinliklere, projelere, birlikte ve bireysel çalışmalara, sınavlara kadar tüm etkinlikleri kapsamaktadır. AKTS’de kredinin hesaplanabilmesi için aşağıdaki değerler kullanılabilir.

Bir dönem > 30 AKTS kredisi > 750-900 saat

Bir yıl > 60 AKTS kredisi > 1500-1800 saat

Buna göre 1 AKTS kredisi 25–30 saatlik iş yüküne karşılık gelmektedir. Örneğin AKTS’ye göre 15 haftalık (sınavlar dahil) akademik takvimde 1 AKTS kredilik bir ders için öğrencinin haftada yaklaşık 2 saat çalışması beklenmektedir.

Bir akademik yılı oluşturan tüm dersler için krediler hesaplanırken, öğrencinin söz konusu ders için hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşabilmesi için yaklaşık iş yükünün gerçekçi bir bakış açısıyla ve dayanaklarıyla tahmin edilmesi gerekmektedir. Teorik ders saatiyle dersin kredisi arasında doğrudan bir ilişki söz konusu değildir. Bir saatlik teorik ders öğrencinin ayrıca 3 saat bireysel çalışmasını gerektirirken, iki saatlik bir seminer için öğrencinin bir hafta çalışması gerekebilir. Bu nedenle, öğrenci iş yüküne dayanan AKTS gibi bir sistem, teorik ders saatine dayandırılmaz.

Her derse yönelik öngörülen etkinliklerin tamamlanması için gereken zamanı tahmin etmek öğretim elemanının sorumluluğudur. Tahmin edilen öğrenci iş yüklerinin doğruluğunu test etmek için öğrencilere süreç sonunda görüşme, anket uygulanması gibi teknikler kullanılabilir. Bununla birlikte Bölüm/Anabilim dalı kurullarında her dönem için hazırladığınız derslerin öğrenci iş yüküne dayalı AKTS kredileri tartışılarak, gözden geçirilmelidir.

İŞ YÜKÜNÜN BELİRLENEBİLMESİ İÇİN ÖĞRETİM ELEMANLARININ İZLEMESİ GEREKEN ADIMLAR

- Dersinizin öğrenme çıktılarını belirleyiniz.
- Öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için gerekli gördüğünüz öğrenme-öğretme etkinliklerini belirleyiniz.
- Öğrenme çıktılarına ulaşıp ulaşılmadığını belirleyecek ölçme ve değerlendirme tekniklerinizi belirleyiniz.
- Söz konusu ders için gerekli gördüğünüz tüm çalışmaları (dersin teorik süresi, uygulamalar, ödevler, projeler, araştırmalar, kütüphane çalışmaları, bireysel ve grup çalışmaları,

laboratuvar çalışmaları, sınavlar ve sınavlar için gerekli görülen çalışma süresi vb.) dikkate alarak tahmini iş yükünü hesaplayınız. Örneğin tüm bunları hesapladığınızda 125 saatlik bir iş yüküne ulaşıyorsanız bu dersin AKTS kredisi 5'tir. Bunun nedeni daha önce de açıklandığı gibi AKTS'de 1 kredinin 25-30 saatlik iş yüküne karşılık gelmesidir ($125/25=5$ AKTS).

AKTS Kredisi Yazarken Dikkat Edilmesi Gereken Önemli Noktalar

- AKTS kredisi tam sayı olarak verilmeli, ancak zorunlu ise buçuklu sayılar kullanılmalıdır. (1,63 gibi küsurlu sayılardan kaçınılmalıdır.)
- Programlarda seçmeli derslerin tek tek isimleriyle dönemler içine yerleştirilmemesi, seçmeli havuzlarında gösterilmesi gerekir.
- Ortak servis derslerine aynı AKTS verilmelidir.
- Stajlara, bitirme çalışmalarına ve tüm kredisiz derslere AKTS verilmesi şarttır.
- Bir dersin AKTS kredisinin, o dersin yerel kredisinin altında olmamasına dikkat edilmelidir.
- Bir yarıyıldaki derslerin toplam AKTS kredisi mutlaka 30 ve bir yılda verilen derslerin toplam AKTS kredisi mutlaka 60 olmalıdır.

DÖNEMLİK AKTS YÜKÜ HESAPLAMA ÖRNEK TABLOLARI

İLAHİYAT FAKÜLTESİ

HAZIRLIK SINIFI / BİRİNCİ DÖNEM

HAZIRLIK SINIFI / BİRİNCİ DÖNEM					
KODU	DERSLER (AKTS $750/28=1K=26,78$ İş Yüğü Saati Üzerinden Hesaplanmıştır) $750/28=1K=26,78$ İş Yüğü Saati Üzerinden Hesaplanmıştır)	TUK	İş Yüğü Saati	AKTS (İş Yüğü Saati/25)	Pazar Hariç Günlük İş Yüğü= İş Yüğü Saati / 94 Gün x 60 Dakika= Dakika (Dk)
Haz 101	Arapça Bilgisi I	808	215	9	$215/94 \times 60 = 138$ Dk
Haz 103	Arapça Okuma Anlama I	808	215	9	$215/94 \times 60 = 138$ Dk
Haz 105	Kur'an Arapçası I	404	107	4	$107/94 \times 60 = 68$ Dk
Haz 107	Arapça Sözlü Anlatım I	223	80	3	$80/94 \times 60 = 51$ Dk
Haz 109	Arapça Yazım Teknikleri I	202	53	2	$53/94 \times 60 = 34$ Dk
Haz 111	Arapça Yazılı Anlatım I	223	80	3	$80/94 \times 60 = 51$ Dk
TOPLAM	06 DERS	28 K	750	30	$750/94 \times 60 = 480$ Dk

İLAHİYAT FAKÜLTESİ
HAZIRLIK SINIFI / İKİNCİ DÖNEM

HAZIRLIK SINIFI / İKİNCİ DÖNEM

KODU	DERSLER (AKTS 750/28=1K=26,78 İş Yüğü Saati Üzerinden Hesaplanmıştır)	TUK	İş Yüğü Saati	AKTS (İş Yüğü Saati/25)	Pazar Hariç Günlük İş Yüğü= İş Yüğü Saati / 94 Gün x 60 Dakika= Dakika (Dk)
Haz 102	Arapça Bilgisi II	808	215	9	215/94x60= 138 Dk
Haz 104	Arapça Okuma Anlama II	808	215	9	215/94x60= 138 Dk
Haz 106	Kur'an Arapçası II	404	107	4	107/94x60= 68 Dk
Haz 108	Arapça Sözlü Anlatım II	223	80	3	80/94x60= 51 Dk
Haz 110	Arapça Yazım Teknikleri II	202	53	2	53/94x60= 34 Dk
Haz 112	Arapça Yazılı Anlatım II	223	80	3	80/94x60= 51 Dk
TOPLAM	06 DERS	28 K	750	30	750/94x60 = 480 Dk

PAZAR GÜNÜ HARİÇ HAFTADA 6 GÜN, GÜNDE 8 SAATTEN TOPLAM 16 HAFTADA

[6 X 16 = 96 GÜNDE; (YANI BİR DÖNEMDE)] ALINMASI GEREKEN ASGARI İŞ YÜKÜ:

Vize haftası dâhil 14 ders haftası + 1 finale hazırlık haftası + 1 final haftası = 16 hafta = 6 x 16 = 96 (-2 gün yuvarlama) = 94 gün x 8 saat = 752 (-2 saat yuvarlama) = 750 saat / 25 saat (1 AKTS'nin iş yüğü karşılığı) = 30 AKTS.

DERS ÖĞRETİM PLANLARININ HAZIRLANMASI
EĞİTİM-ÖĞRETİM METODLARI

Öğretme – öğrenme yöntem ve stratejileri, öğrencilerin kendi kendine çalışma, yaşam boyu öğrenme, gözlem yapma, başkasına öğretme, sunma, eleştirel düşünme, takım çalışması, bilişimden etkin yararlanma gibi becerilerini arttıracak şekilde seçilmektedir.

Ayrıca, öğretim tarzının farklı kabiliyetleri olan öğrencileri destekleyecek biçimde olmasına dikkat edilir.

Programında kullanılan eğitim-öğretim metotlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

Eğitim - Öğretim Yöntemleri*	Dinleme ve anlamlandırma	Kullanılan Araçlar
1 Ders	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz
2 Tartışmalı Ders	Önceden planlanmış özel beceriler	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz
3 Özel Destek / Yapısal Örnekler	Önceden planlanmış özel beceriler	
4 Drama/Rol Yapma	Önceden planlanmış özel beceriler	Standart derslik teknolojileri, özel donanım
5 Problem Çözme	Önceden planlanmış özel beceriler	
6 Vaka Çalışması	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	
7 Beyin Fırtınası	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz
8 Küçük Grup Tartışması	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz
9 Gösterim	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, Bilişim becerileri	Gözleme imkan verecek gerçek ya da sanal ortam
10 Benzetim	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, Dinleme ve anlamlandırma, yönetsel beceriler	Gözleme imkan verecek gerçek ya da sanal ortam
11 Seminer	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, Dinleme ve anlamlandırma, yönetsel beceriler yönetsel beceriler	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz, özel donanım tepegöz, özel donanım

Eğitim - Öğretim Yöntemleri*	Dinleme ve anlamlandırma	Kullanılan Araçlar
12 Grup Çalışması/Panel	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, eleştirel düşünme, soru geliştirme, yönetsel beceriler, takım çalışması	İnternet veri tabanları, kütüphane veri tabanları, e-posta, çevrimiçi sohbet, Web tabanlı tartışma forumları
13 Arazi/Saha Çalışması	Gözlem/durumları işleme, Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma tanıma, teşhis	
14 Laboratuvar	Gözlem/durumları işleme, Bilişim, yönetsel beceriler, takım çalışması, tanıma, teşhis	Özel Donanım
15 Ödev	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim	İnternet veri tabanları, kütüphane veri tabanları, e-posta
16 Sözlü	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, durumları işleme, soru geliştirme, yorumlama, sunum	
17 Anket Çalışması/İnceleme	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma	
18 Panel	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, değerlendirme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz, özel donanım
19 Konuk Konuşmacı	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz, özel donanım
20 Öğrenci Topluluğu Faaliyetleri / Projeleri	Gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması, Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, yönetsel beceriler, Önceden planlanmış özel beceriler	

*Dersin özelliklerine göre tabloda belirtilen yöntemlerin biri veya birkaçı uygulanabilir.

DERS TANITIM ve UYGULAMA BİLGİLERİ

ÖRNEK DERS İÇERİĞİ

Ders	Kod	Yıl/Yarıyıl	T+U Saat	Kredi	AKTS
Dinler Tarihi I	İLH 317	6	2+0	2	3
Ön Koşul Dersleri				YOK	

Dersin Dili	Türkçe
Dersin Seviyesi	Lisans
Dersin Türü	Zorunlu
Dersin Koordinatörü	Prof. Dr. Mahmut AYDIN
Dersin K. Yardımcısı	Doç. Dr. Cengiz BATUK
Dersin Amacı	Öğrencilere dini araştırmalar ve dinler tarihiyle ilgili gerekli kavramsal yapıyı kazandırmak ve onların her türlü önyargıdan arınmış olarak hem insanlığın dinsel tarihinin bir bütün olarak hem de her bir dinsel geleneği ayrı fenomenler olarak oldukları gibi tanıyıp bilmelerini ve kavramalarını sağlamak.
Dersin Kısa İçeriği	Dinler tarihinin bir bilim dalı olarak ortaya çıkışı; din kelimesi ve din/dinlerin mahiyeti; dinin tanımı ve din tasnifleri; Hint kökenli dinler ve Uzak-Dođru dinleri hakkında bilgi

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI	Öğretim Yöntemleri	Ölçme Yöntemleri
Farklı dinlerde, dini ifade etmek için kullanılan kavramları ve bunların ortak anlamlarını öğrenir.	1,2	A, C
Dinlerin kökenine dair yaklaşımları öğrenir.	1,2	A,C
Dinler tarihi bilim dalının gelişim sürecini ve İslam geleneğinde ötekine bakışa dair geliştirilen yaklaşımları öğrenir.	1,2,3,12	A,C
Hint kökenli dinlerle Uzak-Dođu kökenli dinler fenomenolojik yöntem çerçevesinde oldukları gibi tanınır bilinir.	1,2	A,C
Farklı dinsel inançları oldukları gibi nesnel bir şekilde tanıyıp bilerek her din mensubunun kendi inancını özgürce yaşaması bilincini kazanırlar.	1,2,3	A,C
Farklı dinsel gelenekleri ana hatlarıyla öğrenmekle din-insan ilişkisi hakkında daha geniş bir perspektiften düşünebilme yetisi kazanılır.	1,2,3	A,C
Farklı dinsel gelenekleri öğrenerek kendi inancıyla diğer inançlar arasında mukayeseler yapabilme becerisi elde edilir.	1,2,3,12	A,C
İslam dışı dinler hakkında edindikleri bilgileri İslam dininin daha iyi anlaşılmasında kullanabilme becerisi kazanılır.	1,2,3,12	A,C

Öğretim Yöntemleri	1: Anlatım, 2: Soru-Cevap, 3: Tartışma, 12: Örnek Olay
Ölçme Yöntemleri	A: Sınav , C: Ödev

DERS AKIŞI (ÖRNEĞİ)

HAFTA	KONU	ÖN HAZIRLIK
1	Giriş: Din bilimleri alanında Dinler Tarihi'nin ayrı bir bilim dalı olarak ortaya çıkış serüveni Dünyada ve Türkiye'deki Gelişimi	Şinasi Gündüz (ed.), Yaşayan Dünya Dinleri, DİB, Ankara, 2007, ss.17-30; Cengiz Batuk, "Türkiye'de Dinler Tarihi Çalışmalarının Tarihsel Seyri", Dinbilimleri, 9/1; Mustafa Alıcı", Dinler Tarihinde Çağdaş Metodolojik Problemler", İslami İlimlerde Metodoloji (Usul), 2, 2005, ss.1299-1366
2	Dinler Tarihi alanında İslam dünyasında ve Türkiye'de yapılan belli başlı çalışmalar. Dinin Tanım, Tabiatı, Sınıflandırılması Din Araştırmalarında Yöntem Sorunu; Mitoslar ve Genel Özellikleri	Mahmut Aydın, Anahatlarıyla Dinler Tarihi: Tarih, İnanç ve İbadet, İstanbul, 2010, ss.15-45.
3	Kadim İnançlar: Eski Arabistan ve Mısır İnançları ile Çeşitli Paganist Kültür	Ekrem Sarıkçıoğlu, Başlangıcından Günümüze Dinler Tarihi, Isparta, 2004, ss.19-78; Gündüz (ed.), Yaşayan Dünya Dinleri, ss.542-546.
4	Gnostik Dinler ve Temel Özellikleri (Mecusilik, Sabillik ve Maniheizm)	Şinasi Gündüz, "Gnostik Antropoloji", EKEV, 7 /14, 2003; Sarıkçıoğlu, ss.133-161; Gündüz (ed.), Yaşayan Dünya Dinleri, ss. 472-527.
5	Hinduizm'in Tarihsel Gelişimi	Aydın, ss.57-98; Ali İhsan Yitik, "Hinduizm", Yaşayan Dünya Dinleri, ss. 298-302; Ali İhsan Yitik, Hint Dinleri, İzmir, 2005.
6	Hinduizm'in İnanç Sistemi ve İbadet Geleneği	Aydın, Anahatlarıyla Dinler Tarihi, ss. 57-98; Yitik, "Hinduizm", ss.298-302; Yitik, Hint Dinleri, 2005
7	Budizm'in Tarihsel Gelişimi	Aydın, Anahatlarıyla Dinler Tarihi,ss. 98-139, Yitik, "Hinduizm", ss.307-335; Yitik, Hint Dinleri, 2005.
8	Temel Budist İnançları ve İbadet Sistemi	Temel Budist İnançları ve İbadet Sistemi Aydın, Anahatlarıyla Dinler Tarihi , ss. 98-139; Yitik, "Hinduizm", ss. 307-335; Yitik, Hint Dinleri.

HAFTA	KONU	ÖN HAZIRLIK
9	VİZE SINAVI	
10	Çin Dinleri: Konfüçyüsçülük ve Taoizm	Aydın, Anahatlarıyla Dinler Tarihi ,ss. 195-223; Ahmet Güç, "Konfüçyanizm", Yaşayan Dünya Dinleri, ss.383-400; Sarıkçioğlu, ss.219- 221.
11	Sihizm	Gündüz (ed.), Yaşayan Dünya Dinleri, ss.373-381; Aydın, ss. 166-191.
12	Japon İnançları: Şintoizm	Aydın, Anahatlarıyla Dinler Tarihi ,ss.224-248; Sarıkçioğlu, ss.230-234.
13	KISA SINAV	
14	Eski Türk İnançları Genel Değerlendirme	Ünver Günay- Harun Güngör, Türklerin Dini Tarihi, Rağbet Yayınları, 2007; Harun Güngör, Yaşayan Dünya Dinleri, ss.529-539.
15	FINAL SINAVLARINA HAZIRLIK HAFTASI	
16	FINAL SINAVI	
DERS NOTU: Mahmut Aydın, Anahatlarıyla Dinler Tarihi: Tarih, İnanç ve İbadet, İstanbul, 2010.		Şinasi Gündüz (ed.), Yaşayan Dünya Dinleri, D.İ.B., Ankara, 2007. Ekrem Sarıkçioğlu, Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi, Isparta, 2004.
YARDIMCI KAYNAKLAR: Ali İhsan Yitik, Hint Dinleri, İzmir 2005. Ananda K. Coomaraswamy, Hinduizm ve Budizm , İstanbul, 2000. Anna Marie Schimmel, Dinler Tarihine Giriş, İstanbul 1999. Jean Boisselier, Buda'nın Bilgeliği, İstanbul, 2003. Korhan Kaya, Budhistlerin Kutsal Kitapları, İstanbul, 2000.		Korhan Kaya, Hinduizm, Dost Kitabevi, Ankara, 2001. Kürşat Demirci, Dinler Tarihinin Meseleleri, İstanbul, 1997. Lao Tzu, Tao Te Ching, Anahtar Kitaplar Yayınevi, 1998. Mircea Eliade, Dinler Tarihine Giriş, İstanbul 2003. Ali Şeriatî, Dinler Tarihi I-II, Fecr Yayınları, Ankara, 2010. Ünver Günay- Harun Güngör, Türklerin Dini Tarihi, Rağbet Yayınları, 2007.

DERSİN DEĞERLENDİRME SİSTEMİ (ÖRNEĞİ)

DERSİN DEĞERLENDİRME SİSTEMİ (ÖRNEĞİ)

Yarıyıl İçi Çalışmaları	Sayısı	Katkı Yüzdesi
Kısa Sınav	1	20
Ödev	1	30
Ara Sınav	1	50
	Toplam	100
Yıl İçinin Genel Başarıya Oranı		50
Yıl Sonu Sınavının/Finalin Genel Başarıya Oranı		50
	Toplam	100

DERSİN PROGRAM ÇIKTILARINA KATKISI (ÖRNEĞİ)

NO	PROGRAM ÇIKTISI	1	2	3	4	5
1	Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun okur ve ilmi ölçüler yorumlayabilir.				X	
2	Alanyla ilgili klasik ve modern metinleri anlayabilecek ve kendisini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilecek düzeyde Arapçayı ve bir batı dilini en az Avrupa dil portföyü B1 genel düzeyinde kullanarak ilahiyat alanındaki bilgileri izler ve meslektaşları ile iletişim kurar.	X				
3	Hz. Peygamber'in söz, fiil ve takrirleri, fiziksel ve ahlaki özellikleri, hadisin ve hadis ilminin tarihi seyri, usulü, problemleri, yorumlanması ve kültürel değeri hakkında bilgi sahibi olur.		X			
4	Klasik kaynaklarda ve modern araştırmalarda İslam fihhının temel konularını, mukayeseli hukuk yöntemleri çerçevesinde İslam hukuku ile diğer hukuk sistemleri arasında karşılaştırarak değerlendirme yapabilir.		X			
5	İslam inanç esaslarını ve Kelam problemlerini akıl ve nakil çerçevesinde bilimsel metotlarla değerlendirme becerisine sahip olur.			X		
6	İslam dünyasında dini ve siyasi gayelerle vücut bulmuş klasik ve çağdaş akımlar hakkında temel bilgi sahibi olur.			X		
7	Tasavvufun tarihi, kavramları, kurumları, şahsiyetleri ve felsefesi hakkında bilgi sahibidir.			X		

DERSİN PROGRAM ÇIKTILARINA KATKISI (ÖRNEĞİ DEVAM)

DERSİN PROGRAM ÇIKTILARINA KATKISI (ÖRNEĞİ DEVAM)

NO	PROGRAM ÇIKTISI	1	2	3	4	5
8	Örgün ve yaygın din eğitiminin hedef kitlesi olan çocuk, genç, yetişkin ve yaşlıları biyolojik, psikolojik, sosyal ve dini gelişim özelliklerine göre tanıyıp, uygun yöntem ve tekniklerle dini öğretileri sunabilir.		X			
9	Dini konuları felsefi, sosyolojik ve psikolojik açıdan değerlendirebilir.				X	
10	Yaşayan dünya dinleri hakkında bilgi sahibi olarak bu dinlerle İslam dini arasında karşılaştırma yapabilir.					X
11	İslam tarihi, medeniyeti ve bilimi ile ilgili konuları eleştirel açıdan değerlendirebilir.			X		
12	Dini Bilimler alanında disiplinler arası araştırma ve incelemelerinde bilimsel, kültürel ve etik değerlere uygun davranır.				X	
13	Her çeşit bireysel, toplumsal hatta küresel nitelikli, felsefi, sosyal, psikolojik ve dini içerikli sorunları, temel kaynaklardan yararlanarak, bilimsel düzeyde araştırıp, analiz ve sentez yaparak, rapor haline getirebilir.				X	

AKTS/İŞ YÜKÜ TABLOSU ÖRNEĞİ

ETKİNLİK	SAYI	İŞ YÜKÜ SÜRESİ (Saat)	TOPLAM İŞ YÜKÜ (Saat)
Ders Süresi (sınav haftası hariçtir; 13 hafta x 2 ders saati) = 26 saat + Sınıf Dışı Ders Çalışma Süresi (ön çalışma ve pekiştirme için 13 hafta x 1 saat) = 13 saat. Genel Toplam: 39 saat)	13 Hafta	3	39
Ara Sınav	1 Hafta	5	5
Yarıyıl Sonu Sınav	1 Hafta	6	6
Kısa Sınav	1 Hafta	4	4
TOPLAM-1	16 Hafta		54
Ödev	1 Adet	14	14
GENEL TOPLAM İŞ YÜKÜ SAATI			68 Saat
DERSİN AKTS KREDİSİ (68 SAAT/25 = 2.72'den 3 AKTS)			3 AKTS

ÖNEMLİ NOT:

Yukarıdaki bir yıla ait iki dönemin AKTS değerlerini ifade eden örnek tablolarda AKTS ile Kredi değerleri arasında paralellik kurulmuştur.

Bu paralellik ilgili fakültenin o yarıyıldaki dersleri için doğrudur (denk düşmüştür). Ama bu durum her fakülte ve her yarıyıl için aynı paralelliğin kurulabileceği anlamına gelmez. Kısaca verilen örnek tablolar, bu kılavuzun 16. sayfasında geçen “bir saatlik teorik ders öğrencinin ayrıca 3 saat bireysel çalışmasını gerektirirken, iki saatlik bir seminer için öğrencinin bir hafta çalışması gerekebilir... Öğrenci iş yüküne dayanan AKTS gibi bir sistem, teorik ders saatine dayandırılmaz” şeklindeki açıklamayla çelişmemektedir.